

POSTANOWIENIE

27 marca 2025 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

Prezes SN Joanna Misztal-Konecka
(przewodniczący, sprawozdawca)
SSN Agnieszka Jurkowska-Chocyk
SSN Marcin Krajewski
SSN Ryszard Witkowski
SSN Paweł Wojciechowski

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym 27 marca 2025 r. w Warszawie
wniosku O. spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w Z.
o zbadanie spełnienia przez SSN Jacka Grełę wymogów niezawisłości
i bezstronności w sprawie I CSK 3110/24
z powództwa P. spółki akcyjnej w L.
przeciwko O. spółce z ograniczoną odpowiedzialnością w Z.
o zapłatę

oddala wniosek.

Joanna Misztal-Konecka

Agnieszka Jurkowska-Chocyk

Marcin Krajewski

Ryszard Witkowski

Paweł Wojciechowski

(R.N.)

UZASADNIENIE

1. Wnioskiem złożonym w sprawie I CSK 3110/24 O. spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w Z. domagała się stwierdzenia braku spełniania wymogów niezawisłości i bezstronności przez SSN Jacka Grełę. Podniosła, że wniesiona

przez nią skarga kasacyjna opiera się na zarzucie nieważności postępowania z uwagi na rozpoznanie i rozstrzygnięcie sprawy w składzie jednoosobowym przez osobę powołaną na stanowisko sędziego na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa ukształtowanej w trybie określonym przepisami ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw, czyli tzw. „neo-KRS”.

Skarżący wywiódł, że sędzia Jacek Grela został powołany na stanowisko sędziego Sądu Najwyższego postanowieniem Prezydenta RP z 10 października 2018 r., również na wniosek tzw. „neo-KRS”. W przekonaniu skarżącego tak ukształtowana Krajowa Rada Sądownictwa nie jest organem niezależnym, lecz działa jako organ podporządkowany bezpośrednio władzy politycznej. Sąd Najwyższy orzekający w składzie złożonym z sędziów powołanych na podstawie uchwały tzw. „neo-KRS” został pozbawiony przymiotu sądu w świetle art. 45 ust. 1 Konstytucji, art. 47 KPP oraz art. 6 ust. 1 EKPC.

Zdaniem skarżącego również liczne publikacje prasowe wskazują na to, że istnieją okoliczności przemawiające za uzasadnionymi wątpliwościami co do bezstronności i niezawisłości SSN Jacka Greli. W publikacjach tych jest on opisywany m.in. jako „człowiek [...]”, tj. bliski współpracownik byłego Ministra Sprawiedliwości i Prokuratora Generalnego. Ponadto SSN Jacek Grela, mając świadomość co do zarzutów systemowej wadliwości Krajowej Rady Sądownictwa i związanych z tym konsekwencji procesowych w aspekcie zasady bezstronności i niezawisłości sądu, zgłosił swój udział w postępowaniu o powołanie na urząd sędziego Sądu Najwyższego. Zdaniem skarżącego dowodzi to, iż SSN Jacek Grela akceptował funkcjonowanie tzw. „neo-KRS”, a tym samym regulacje prawne kształtujące ten organ. Co więcej, do chwili obecnej zasiada on w Sądzie Najwyższym i uczestniczy w rozpatrywaniu spraw, mimo wyżej przytoczonych zarzutów dotyczących wadliwości powołania na urząd sędziego Sądu Najwyższego i związanych z tym konsekwencji.

W ocenie skarżącego analogiczny, wadliwy sposób powołania zarówno sędziego sprawozdawcy rozpoznającego sprawę w sądzie drugiej instancji, jak i sędziego referenta w sprawie I CSK 3110/24 wywołuje uzasadnioną wątpliwość,

czy SSN Jacek Grela dochowa standardu obiektywizmu, niezawisłości i bezstronności przy rozpoznaniu wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania opartego na nieważności postępowania, o której mowa w art. 379 pkt 4 k.p.c.

2. W oświadczeniu z 14 grudnia 2024 r. SSN Jacek Grela wskazał, że w jego ocenie wniosek złożony przez O. spółkę z ograniczoną odpowiedzialnością w Z. powinien zostać odrzucony.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

3. Zgodnie z art. 29 § 5 ustawy o SN dopuszczalne jest badanie spełnienia przez sędziego Sądu Najwyższego wymogów niezawisłości i bezstronności z uwzględnieniem okoliczności towarzyszących jego powołaniu i jego postępowania po powołaniu, na wniosek uprawnionego, jeżeli w okolicznościach danej sprawy może to doprowadzić do naruszenia standardu niezawisłości lub bezstronności, mającego wpływ na wynik sprawy z uwzględnieniem okoliczności dotyczących uprawnionego oraz charakteru sprawy.

Ustawa wymaga zatem, aby przy badaniu spełnienia przez sędziego Sądu Najwyższego wymogów niezawisłości i bezstronności wziąć pod uwagę: 1) okoliczności towarzyszące powołaniu sędziego, 2) postępowanie sędziego po jego powołaniu oraz 3) to jak w okolicznościach danej sprawy naruszenie standardu niezawisłości i bezstronności związane z powołaniem na urząd sędziego i późniejszym postępowaniem sędziego mogłoby wpływać na jej wynik, przy uwzględnieniu okoliczności dotyczących uprawnionego oraz charakteru sprawy.

4. Argumentacja podniesiona we wniosku, w świetle której SSN Jacek Grela nie dochowa standardu obiektywizmu, niezawisłości i bezstronności przy rozpoznaniu wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania opartego na zarzucie nieważności postępowania, nie mogła odnieść skutku.

W pierwszej kolejności należy stwierdzić, że w świetle polskiego prawa ustrojowego nie sposób uznać, że istnieje wada, która mogłaby podważyć legalność powołania SSN Jacka Greli i uniemożliwić mu orzekanie w sprawie I CSK 3110/24. W szczególności za wyłączeniem SSN Jacka Greli nie może przemawiać powołana przez skarżącego uchwała Sądu Najwyższego z 23 stycznia

2020 r., BSA I-4110-1/20. Uszło bowiem uwagi skarżącego, że w wyroku Trybunału Konstytucyjnego z 20 kwietnia 2020 r., U 2/20, OTK-A 2020, poz. 61, orzeczono, iż uchwała Sądu Najwyższego z 23 stycznia 2020 r. jest niezgodna z:

a) art. 179, art. 144 ust. 3 pkt 17, art. 183 ust. 1, art. 45 ust. 1, art. 8 ust. 1, art. 7 i art. 2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej,

b) art. 2 i art. 4 ust. 3 Traktatu o Unii Europejskiej,

c) art. 6 ust. 1 Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności, sporządzonej w Rzymie dnia 4 listopada 1950 r., zmienionej następnie Protokołami nr 3, 5 i 8 oraz uzupełnionej Protokołem nr 2.

Orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego mają moc powszechnie obowiązującą i są ostateczne (art. 190 ust. 1 Konstytucji RP), a więc wiążą bezpośrednio zarówno wszystkie składy sędziowskie sądów powszechnych, jak i wszystkie składy sędziowskie Sądu Najwyższego. Dlatego niedopuszczalne byłoby oparcie rozstrzygnięcia sądowego na uchwale Sądu Najwyższego z 23 stycznia 2020 r., która w wyniku wyroku TK utraciła swój walor normatywny ze względu na niezgodność z Konstytucją i z wiążącymi Rzeczpospolitą Polską umowami międzynarodowymi.

5. Skarżący opiera swój wniosek nadto na tezie o wadliwym ukształtowaniu składu Krajowej Rady Sądownictwa z uwagi na obecnie obowiązujące regulacje ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa. Tymczasem unormowania te były już przedmiotem kontroli konstytucyjności przeprowadzonej przez jedyny umocowany konstytucyjnie do tego organ, jakim jest Trybunał Konstytucyjny. W efekcie tej kontroli, regulacje te, wyrokiem z 25 marca 2019 r., w sprawie K 12/18, uznane zostały za zgodne z art. 187 ust. 1 pkt 2 i ust. 4 w związku z art. 2, art. 10 ust. 1 i art. 173 oraz z art. 186 ust. 1 Konstytucji RP (zob. np. wyrok SN z 12 maja 2021 r., I NKRS 34/21; postanowienia SN: z 28 lutego 2023 r., III CB 13/23, i z 12 września 2024 r., I NWW 213/24 wraz z powołanym w nim orzecznictwem).

6. Trzeba też podkreślić, że, formułując zarzut rzekomej wadliwości powołania SSN Jacka Greli, skarżący pomija, że w orzecznictwie Trybunału Konstytucyjnego przyjęto, iż nawet formalne stwierdzenie niekonstytucyjności przepisów stosowanych w procesie wyłaniania kandydatów na sędziów (o czym

jednak nie ma mowy w odniesieniu do KRS, na której wniosek powołano Sędziego, którego dotyczy wniosek), nie mogłoby prowadzić do podważania ich zdolności do orzekania, o ile spełniają oni ustawowe kryteria bycia powołanymi na dane stanowisko sędziowskie, ani nie mogłoby stanowić podstawy do podawania w wątpliwość niezawisłości lub orzeczeń sędziów powołanych na podstawie uchwał KRS podejmowanych ze stwierdzonym naruszeniem Konstytucji (zob. wyroki Trybunału Konstytucyjnego: z 29 listopada 2007 r., SK 43/06, OTK-A 2007, nr 10, poz. 130; z 16 kwietnia 2008 r., K 40/07, OTK-A 2008, nr 3, poz. 44; z 19 listopada 2009 r., K 62/07, OTK-A 2009, nr 10, poz. 149, i z 20 czerwca 2017 r., K 5/17, OTK-A 2017, poz. 48). Powołanie sędziów na urząd przez Prezydenta RP, o ile kandydaci spełniali wszystkie ustawowe wymogi, zgodnie z Konstytucją RP jest natomiast aktem ostatecznym, który nie może być przedmiotem dalszej kontroli. Z tego też powodu Sąd Najwyższy uznał, że osoba legitymująca się ważnym aktem powołania ma zdolność podejmowania aktów urzędowych (zob. np. uzasadnienie uchwały SN z 20 lutego 2008 r., III SZP 1/08, OSNP 2008, nr 19-20, poz. 304; uchwała składu siedmiu sędziów SN z 8 stycznia 2020 r., I NOZP 3/19; postanowienie SN z 12 września 2024 r., I NWW 213/24; wyrok SN z 4 marca 2025 r., I NKRS 86/23).

Tym samym nie ulega wątpliwości, że o braku niezawisłości i bezstronności SSN Jacka Greli wyznaczonego do rozpoznania sprawy I CSK 3110/24, nie może *a limine* przesądzać uwypuklona we wniosku okoliczność powoływania sędziego przez Prezydenta RP na wniosek KRS ukształtowanej w trybie ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw. Celem instytucji, o której mowa w art. 29 § 5 ustawie o Sądzie Najwyższym, nie jest bowiem umożliwienie kwestionowania przewidzianego przez ustawodawcę systemu powoływania sędziów, ale ocena indywidualnych okoliczności dotyczących powołania konkretnego sędziego oraz jego zachowania po powołaniu, przy czym ocena ta powinna nastąpić w kontekście konkretnej sprawy (zob. postanowienia SN z 8 marca 2023 r., III CB 6/22; z 2 sierpnia 2023 r., III CB 29/23; z 24 października 2024 r., III CB 79/24; z 10 października 2024 r., III CB 3/24).

7. Wreszcie, niedopuszczalne jest czynienie zarzutu sędziemu, że orzeka i sprawuje wymiar sprawiedliwości, mimo iż sposób jego powołania jest niekiedy kwestionowany. Tym sposobem stawia się bowiem przed sędzią oczekiwanie uchylania się od wykonywania zadań mu powierzonych i będących kwintesencją służby sędziowskiej. Uwzględnienie takiego zarzutu prowadziłoby zresztą do naruszenia art. 29 § 3 ustawy o SN, gdyż w rzeczywistości zakwestionowano by uprawnienia sędziego do orzekania z uwagi na sposób powołania (zob. postanowienie SN z 10 października 2024 r., III CB 3/24).

Zapratywanie skarżącego, zgodnie z którym o braku niezawisłości i bezstronności miałoby świadczyć to, że sędzia wydaje orzeczenia, prowadziłoby zatem do wniosków niemożliwych do zaaprobowania. Sędzia stawałby przed następującą alternatywą: albo nie orzekać (wówczas wniosek o wyłączenie byłby oczywiście bezprzedmiotowy), albo orzekać, stosownie do swych obowiązków służbowych, lecz jednocześnie tym samym realizować przyczyny mające uzasadniać wyłączenie go od dalszego orzekania.

8. Ponadto skarżący nie wykazał jakoby postępowanie SSN Jacka Greli po powołaniu na urząd sędziego Sądu Najwyższego – w szczególności jego czynności jurysdykcyjne, prejurysdykcyjne, oświadczenia i wypowiedzi w sferze publicznej czy inna działalność publiczna – świadczyło o braku niezawisłości i bezstronności. Co oczywiste, za taką okoliczność nie można uznać tego, że SSN Jacek Greli do chwili obecnej zasiada w Sądzie Najwyższym i uczestniczy w rozpatrywaniu spraw.

Brak bezstronności oznacza stronnictwo, to jest sprzyjanie jednej ze stron jakiegoś sporu, a brak niezależności – zależność, czyli pozostawanie względem kogoś w takiej relacji, że osoba ta ma wpływ na działania osoby od siebie zależnej. Skarżący nie wyjaśnił, jak opisane przez niego okoliczności miałyby wpływać na Sędziego objętego wnioskiem – której stronie (i dlaczego) miałby on sprzyjać, ani od kogo (i z jakich względów) miałby być zależny.

Skarżący nie przedstawił żadnego dowodu na to, że SSN Jacek Greli wydał jakiegokolwiek orzeczenie, ulegając czymś naciskom bądź będąc szczególnie przychylnym jednej ze stron postępowania. W szczególności za takie dowody nie

mogą zostać uznane powoływane przez skarżącego informacje zawarte w artykułach prasowych.

Wątpliwości co do braku niezawisłego i bezstronnego orzekania nie powinny być również wywodzone z wystąpienia tak ogólnikowo ujętych, wspólnych elementów dotyczących okoliczności powołania SSN Jacka Greli i SSO X.Y. orzekającego w postępowaniu apelacyjnym, zwłaszcza że miałyby to skutkować postawieniem Sędziemu zarzutu o wielkiej wadze, dotyczącego fundamentalnej wartości w wykonywaniu zawodu.

W konsekwencji nie można stwierdzić, by zachodziło realne ryzyko, że SSN Jacek Greli nie zachowa niezawisłości i bezstronności w orzekaniu w sprawie I CSK 3110/24.

Mając powyższe na uwadze, Sąd Najwyższy na podstawie art. 29 § 17 ustawy o SN oddalił wniosek jako bezzasadny.

Joanna Misztal-Konecka

Agnieszka Jurkowska-Chocyk

Za długotrwale nieobecnego SSN
Marcina Krajewskiego Joanna Misztal-
Konecka

Ryszard Witkowski

Paweł Wojciechowski

(R.N.)

[a.ł]